

A poligráf alkalmazása a német bíróságok ítélkezési gyakorlatában

A második világháború után a német – büntető- és családjogi ügyekben eljáró – bíróságok többször foglalkoztak a poligráf ítélkezésben betöltött szerepével. A változatos eseménysorozatban a gyakorló jogászok és a tudományos szakemberek kiemelkedő jelentőséget tulajdonítanak a Bautzeni Járásbíróság¹ 2013. március 26-án meghozott 40Ls 330 Js 6351/12 számú ítéletének², amely a következők szerint határozta meg a hazugságvizsgálat eredményének büntetőperben történő felhasználhatóságának feltételeit:

1. a fiziopszichológiai vizsgálatnak önkéntesnek kell lennie;
2. a vizsgálatot szabályozott bírósági vagy ügyészi (nyomozati) eljárásban kifejezésre juttatott önkéntesség esetén rendelték el;
3. a vizsgálatot erre a célra engedélyezett szakértőnek laboratóriumi körülmények között legalább négy mért paraméter (relatív vérnyomás-ingadozás, légzés, elektromos bőrellenállás, vazomotoros aktivitás) segítségével kell elvégeznie;
4. a poligráfos vizsgálatnak magára a ténykérdésre kell irányulnia;
5. a vizsgálati eredményt csupán a vádlott javára vagy kizárólag más gyanújelek mellett lehet értékelni.

Ez a kritériumrendszer egyértelmű, könnyen átlátható, öröndetes, hogy azt egy (német) bíróság végre ítéleti szinten megfogalmazta. Alapvető szépséghibája csupán az, hogy ellentétben áll a szövetségi bíróság által meghatározott ítélkezési gyakorlattal.

A poligráf alkalmazásának problémái évtizedek óta képezik a világ számos országában a jogalkalmazás és a jogelmélet tárgyát. A hazánkban megjelent egyik legátfogóbb kutatómunka³ bemutatja a problematika elméleti

¹ Németország bírósági struktúrájában a következő büntetőbíróságok találhatók: Amtsgericht (helyi vagy járásbíróság), felette: Landgericht (tartományi bíróság), felette: Oberlandesgericht (tartományi legfelsőbb bíróság), majd a hierarchia csúcsán a Bundesgerichtshof, amely a tanulmányban a „szövetségi bíróság/főbíróság” megjelölést viseli.

² http://www.burhoff.de/insert/?asp_weitere_beschluesse/inhalte/2351.htm

³ Fedor Anett: A poligráf ítélkezési jelentőségének dilemmái. Belügyi Szemle, 2013/10.

alapjait, jogi szabályozását a múltban és a jelenben, kitűnően összpontosít a magyar büntetőbíróságok – részben ellentétes – gyakorlatára. A szükségtelen ismétlések elkerülése végett a poligráf mibenlétének, a vele kapcsolatos kérdéskör lényegének megismerése céljából utalok *Fedor Anett* munkájára. A jelen tanulmány célja kizárólag a poligráf alkalmazásának bemutatása a német bíróságok ítélkezési gyakorlatában.

A szövetségi bíróság által az 1954. évben kialakított gyakorlat és az alkotmánybíróság 1981-es döntése

A szövetségi bíróság az 1954. február 16-án meghozott 1StR 578/53 számú ítéletében⁴ a poligráfes vizsgálat alkalmazását a büntetőeljárásban megengedhetetlennek tartotta, mégpedig a terhelt beleegyezésére tekintet nélkül és az alkalmazott eszközök tudományos használhatóságától függetlenül. Álláspontja szerint a terheltnek az alaptörvény 1. cikkely (1) bekezdése⁵ és a büntetőeljárás törvény 136. §-a⁶ által védett akarati szabadsága szenved sérelmet, ha a poligráffal rögzítik – ellentétben a nyíltan felszínre lépő mozgásokkal – az „*akaratlan testi folyamatait, amelyek [...] lelki állapotával legszorosabban összefüggnek*”.

A büntető igazságszolgáltatás hosszú időn keresztül csatlakozott ehhez az állásponthoz. Elegendő egy pillantást vetni bármelyik StPO-kommentárba, és rögtön szembeötlik, hogy a poligráfot megemlítik a tiltott kihallgatási módszerek között, de a szövetségi bíróság jogalkalmazására utaláson kívül szinte semmilyen gyakorlati elemzést nem tartalmaznak.⁷ A szakirodalom át-

4 Az ítélet az interneten szabadon hozzáférhetően nem érhető el, lényege a 12. lábjegyzetben írt ítéletből ismerhető meg, de az egyéb lábjegyzetekben írt munkákban is említik.

5 Az 1949. május 23-án elfogadott német alaptörvény mai napig változatlan tartalommal hatályos 1. cikkely (1) bekezdése szerint „*Az ember méltósága érinthetetlen. Tiszteletben tartása és védelme valamennyi állami hatalom kötelessége.*” <http://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>

6 Strafprozeßordnung (StPO). <http://www.gesetze-im-internet.de/stpo/BJNR006290950.html> A 136. § tartalmazza a terhelt alapvető jogait.

7 Az egyik legismertebb kommentár is az StPO 136a. §-ához („tiltott kihallgatási módszerek; bizonyítékértékelési tilalmak”) kapcsolódóan foglalkozik vele: röviden megadja a lényegét, utal az alkalmazáshoz kapcsolódó ellentétes álláspontokra, körülbelül ugyanennyi terjedelmet szentel az Egyesült Államok gyakorlatának, majd a vonatkozó rész utolsó mondatában kijelenti, hogy „*Németországban büntetőügyekben nem alkalmazták*”. Peter Rieß (Hg.): *Die Strafprozeßordnung und das Gerichtsverfassungsgesetz* Großkommentar, Bd. 2, Auflage 24. Walter de Gruyter, Berlin–New York, 1989, S. 405–406. (Ernst-Walter Hanack). Az ezután megjelent kommentárok sem nyújtanak sokkal többet.

tekintése pedig azt mutatja, hogy a problémakör feldolgozása leginkább pszichológusok és orvosok munkáiban történt.⁸

Az 1954-es döntés után a poligráf körüli viták az 1970-es évek közepén ismét feléledtek, amikor a módszer legismertebb támogatója, a pszichológus-professzor *Udo Undeutsch* azt fejtette ki⁹, hogy a hazugság szükségszerűen és mindig szándékolt feszültséggel és érzelmi izgatottsággal jár, kölcsönös viszonyban van az élettani reakciókkal, amelyek hazugságra jellemző mintáit már elég jól feltérképezték. *„A szövetségi bíróság azt a téves álláspontot képviseli, hogy a nyíltan felszínre lépő és ezáltal a mindennapi életben érzékelhető élettani reakciók tudatosan irányíthatók, [...] ugyanúgy, mint a nyílt megjelenések, például az elvörösödés vagy az izzadás, általában tudattalanul és önkéntelenül történnek, és a rejtett megnyilvánulásokhoz hasonlóan kulcsot adnak a pszichikai átéléshez.”* Álláspontja szerint szó sincs az érintett személy akaratí szabadságának korlátozásáról, mert teljeskörűen felvilágosítják a vizsgálat lényegéről, és a többi kikérdezési móddal szemben sokkal inkább tisztában van azzal, hogy mi vár rá; a készülék nem olyan felismeréseket szolgáltat, amelyek nélküle nem állapíthatók meg, hanem azokat inkább csak objektívvá teszi, és ez jóval megbízhatóbb, mint más, a bíróságok által nem kifogásolt pszichiátriai vagy pszichológiai diagnózisok.

Az alkotmánybíróság az 1981. augusztus 18-án meghozott 2 BvR 166/81 számú határozatában is a poligráf ellen foglalt állást.¹⁰ Kimondta, hogy a poligráffal történő kikérdezésre irányuló indítvány elutasítása nem sérti a panaszosnak sem a fair, jogállami eljárásra vonatkozó jogát, sem az alkotmányos jogait. Indokai szerint a hazugságvizsgáló alkalmazása arra irányul, hogy egy eszköz segítségével egyébként nem észlelhető, akaratlan testi reakciókat regisztráljon. A személyt az ilyen átvilágítás a szerkezet tartozékává teszi, és így tiltott módon behatol a személyiségi jogaiba, ami a büntetőeljárásban a valóság kiderítésének határát képezi. A poligráf a jelenlegi ismeretek szerint csak valószínűségi ítéletet tesz lehetővé, amely nem zárja ki, hogy a vizsgált személy negatív eredmény esetén mégis az elkövető lehet. A vizsgálat eredményének csak csekély bizonyító ereje van, ha egyáltalán rendelkezik ilyen-vel. E bizonyítás kizártságán semmit sem változtat az érintett beleegyezése. Ezen túlmenően nincs is meg a valós döntési szabadság, mert a hosszú sza-

8 Karla Schneider: *Der Einsatz bildgebender Verfahren im Strafprozess*, Eul Verlag, Köln, 2010, S. 68–69.

9 Udo Undeutsch: *Die Verwertbarkeit unwillkürlicher Ausdruckserscheinungen bei der Aussagenwürdigung*. Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft, Nr. 87, 1975, S. 650–661.

10 Neue Juristische Wochenschrift, 1982, S. 375.

badságvesztéssel fenyegetett vádlott számára a hazugságvizsgálat egy olyan kedvező lehetőség, amelyet nem is utasíthat vissza.

A poligráfot támogatók kénytelenek voltak belenyugodni az így kialakult helyzetbe és csak a szövetségi bíróság 1998-as döntései után került a poligráf ismét a figyelem központjába.

A szövetségi bíróság büntetőtanácsainak 1998-as és 2010-es álláspontja

A szövetségi bíróság 1998-ban két határozatában is foglalkozott a poligráffal. Az 1998. október 14-én meghozott 3StR 236/98 számú döntésében¹¹ megállapította: „*A bíróság tényállás-felderítési kötelezettsége nem követeli meg, hogy figyelembe vegye a vádlott által a bíróság tudomása nélkül beszerzett, poligráf (»hazugságvizsgáló«) alkalmazásával készített szavahihetőségi szakvélemény eredményeit.*”

Az elsőfokú bíróság a vádlottat gyermek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmény miatt ítélte el. A vádlott fellebbezése folytán eljáró szövetségi bíróság által vizsgált egyik kérdés alapját az képezte, hogy a vádlott indítványozta szakértő meghallgatását annak igazolása céljából, miszerint a poligráfos vizsgálata során a cselekményre vonatkozó kérdéseket a valóságnak megfelelően válaszolta meg. Az elsőfokú bíróság által elutasított bizonyítási indítványt érintően a szövetségi bíróság kifejtette: nem az előírásoknak megfelelő bizonyítási indítványról van szó, mert annak tárgya nem a szakértő meghallgatása által nyerhető konkrét tény bizonyítása, hanem végkövetkeztésekről van szó, amelyek megállapítása a bíróság feladata. „*Az StPO 244. § (2) bekezdése szerinti tényállás-felderítési kötelezettség sem kötelezi a bíróságot Prof. Dr. U. meghallgatására. A szövetségi bíróság eddigi jogalkalmazása szerint a büntetőeljárásban a poligráf alkalmazása az érintett [...] védett személyiségi jogaiba történő meg nem engedett behatolás, még akkor is, ha az érintett egyetért ezzel a bizonyítással. [...] (Jelen ügyben) nem kellett állást foglalni abban, hogy ez az álláspont továbbra is irányadó-e, mert az elsőfokú bíróságnak egyéb okokból sem kellett a bizonyítást foganatosítania. A poligráf alkalmazása – az alkalmazott kontrollkérdés tesztel szembeni általános kételyektől eltekintve – előfeltételezi, hogy a vizsgált személy nem csak az eljárás megbízhatóságával számol, hanem azt is feltételeznie kell, hogy a szá-*

¹¹ <http://archiv.jura.uni-saarland.de/jurpc/rechtspr/19980192.htm>

mára kedvezőtlen eredményt ugyanolyan módon figyelembe fogják venni, mint a kedvező eredményt. Ellenkező esetben a megbízható eredmények már eleve megkérdőjelezendők, mert a vizsgált személynek a leleplezéstől való féltelme a teszt sikerének fontos része. [...] Itt azonban másról van szó, mert a vádlott a vizsgálatnak a tárgyalási szakaszban saját kezdeményezésére vetette magát alá, annak eredményéről szabadon rendelkezhetett, nem kellett félnie az adott esetben számára és a védekezése megítélésére kedvezőtlen eredménytől. Egy ilyen vizsgálat eredményével az elsőfokú bíróságnak nem kellett foglalkoznia.”

A szövetségi bíróság az ugyanezen év december 17-én meghozott IStR 156/98 számú határozatában¹² rögzítette: „1. Ha a terhelt önként működik közre a poligráfós vizsgálaton, úgy az nem ütközik alkotmányos alapjogokba, vagy a StPO 136. §-ába”, ugyanakkor rögzítette azt is, hogy „2. A kontrollkérdés és – mindenestre a fő tárgyalás idején – a cselekményismeret teszt eszközével végrehajtott poligráfós vizsgálat a StPO 244. § (3) bekezdés második mondat negyedik fordulat¹³ szerinti teljesen alkalmatlan bizonyítási eszköz eredményez”.

A döntés alapját képező ügyben az elsőfokú bíróság a vádlottat háromrendbeli, gyermek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmény miatt elítélte, egyebekben felmentette. A vádlott fellebbezésének egyik indoka szerint a bíróság elutasította az ártatlanságának bebizonyítása céljából indítványozott poligráfós vizsgálatot.

A felülbírálat során eljáró szövetségi bíróság megállapította, hogy a bizonyítási indítvány elutasítása „a büntetőeljárásban egyértelmű joggyakorlatra és a jogirodalomban uralkodó nézetre hivatkozással történt”. Utalt az 1954-ben meghozott ítéletére, és arra, hogy az abban kifejtett álláspontot 1981-ben az alkotmánybíróság is elfogadta és a személy ilyen jellegű „átvilágítását” az érintettnek az alaptörvény által szavatolt személyiségi jogába történő meg nem engedett behatolásnak tekintette, majd később (az alkotmánybíróság) az ezzel kapcsolatos kérdést egy indítványt elutasító döntésében kifejezetten

¹² <http://sorminiserv.unibe.ch:8080/tools/ainfo.exe?Command=ShowPrintText&Name=bs044308>

¹³ Az StPO szerint a büntetőeljárás tárgyalási szakaszában a következő bizonyítási eszközök jöhetnek számításba: tanú vallomása (48. §), szakvélemény (72. §), bírói megtekintés (86. §), vádlott vallomása (243. §), okirat (249. §). A törvény 244. § (3) bekezdése szerint „A bizonyítási indítványt el kell utasítani, ha a bizonyíték vizsgálata nem megengedett. Egyebekben a bizonyítási indítványt csak akkor lehet elutasítani, ha a bizonyíték vizsgálata nyilvánvalóan szükségtelen, ha a bizonyítandó tény a döntés szempontjából jelentőség nélküli, vagy már bizonyított, ha a bizonyíték teljesen alkalmatlan vagy elérhetetlen, ha az indítványt a per elhúzása céljából tették, vagy egy jelentős állítást, amely a vádlott javára bizonyítandó, úgy tekinthető, mintha valós lenne.”

nyitva hagyta arra az esetre, ha a terhelt a poligráf alkalmazásába beleegyezett. Felhívott továbbá három családjogi döntést (1995, 1996 és 1998), amelyekben a bíróságok a poligráfós vizsgálat eredményét bizonyítékként elfogadták, de utalt egy munkaügyi bírósági döntésre is (1998), amelyben ezzel ellentétben meg nem engedett bizonyítási eszköznek tekintették.

A probléma jelentősége miatt a szövetségi bíróság bizonyítást foganatosított a poligráf működési módjára, a poligráfós gépek igénybevételeivel végrehajtott teszteljárások pszichofiziológiai leírásaira, módszerére és végrehajtására. Ennek keretében négy szakértőt bízott meg szakvélemény elkészítésével. A bizonyítás eredményeként az 1954. évi ítéletében írt aggályokat nem tartotta fenn arra az esetre, ha a terhelt a poligráf alkalmazásával egyetértett, de megállapította, hogy *„a vádlott által indítványozott poligráfós vizsgálat a szakértők által bemutatott tudományos ismeretállás szerint az StPO 244. § (3) bekezdés második mondat negyedik fordulata szerinti teljesen alkalmatlan bizonyítási eszközt eredményez”*.

Álláspontját a poligráfós készülékek működési módjának, az alkalmazott teszteljárások és az ily módon elért eredmények elemzésére alapította. A poligráfós vizsgálatok ellen eddig felhozott érveket nem tekintette irányadónak az érintett önkéntes közreműködése esetére, függetlenül attól, hogy a teszt eredményét kizárólag a javára vagy terhére használják-e fel. A poligráf államilag elrendelt alkalmazásában és a nyert eredmények értékelésében a terhelt emberi méltóságának sérelmét nem látta, mert a vizsgálati eljárás és az eszköz ugyan mér akarattal nem közvetlenül befolyásolt testi folyamatokat, de nem teszik lehetővé *„a terhelt lelkébe történő betekintést”*, a poligráffal nem lehet mérni, hogy a vizsgált személy a valóságot vallja-e, azzal, hogy a terheltet a mérőműszerhez kapcsolják, nem *„készülékek folyamatának tárgyává”* teszik, egyetértése esetén szubjektumának alakításában érintetlen marad. Nézete szerint egy differenciált, a terhelt beleegyezésére fókuszáló nézőpont inkább megfelel az emberi méltóság alaptörvény által előírt védelmének, amelyhez tartozik az az alapvető szabadság is, hogy az ember rendelkezzen saját maga felett és sorsát saját felelőssége szerint alakítsa; továbbá a poligráf használata az StPO 136. §-ába sem ütközik, mert nem jelöli meg tiltott kihallgatási módszerként, valamint az a meggondolás, hogy titkolnivalója van annak, aki a poligráf alkalmazását nem saját maga indítványozza, vagy ezt kifejezetten elutasítja, nem alapozza meg az StPO 136a. § (1) bekezdés második mondat alkalmazását a meg nem engedett kényszer szempontjából, mert egy ilyen magatartást a bíróság éppúgy nem vehet figyelembe a terhelt terhére, mint azt a döntését, hogy az ellene emelt vádakkal kapcsolatban nyi-

latkozik, vagy hallgat; így a poligráf alkalmazása nem éri el a törvény által tiltott kihallgatási módszerek súlyosságát. Következtetése szerint: ha a bíróság az indítványozott bizonyítást nem utasíthatta is el meg nem engedettként a vádlott alaptörvény által garantált védelmére tekintettel, a poligráfos vizsgálati módszerek eredményei akkor is teljesen alkalmatlan bizonyítási eszköznek bizonyulnak, és e megítélés ellen nem vezethető le semmi sem abból, hogy más, a büntetőeljárásban alkalmazott teszteljárások bizonyítási alkalmassága legalábbis vitatott, ugyanis az azokkal szembeni aggályok nem alapozzák meg a poligráf alkalmasságát.

Megkülönböztette a kontrollkérdés és a cselekményismeret eljárást, és a következőkre jutott: *„A kontrollkérdés eljárás alkalmatlan, mert esetében nem a jelentős szakmai körökben általánosan és egyértelműen helyesként és megbízhatóként elismert módszerről van szó. A kutatás jelenlegi szintje szerint [...] sem tulajdonítható neki semmiféle bizonyító erő. Nem lehet kiindulni abból, hogy bizonyos érzelmi állapotok megfelelő reakciómintákban csapódnak le. Nem lehet az elért mérési eredményekből arra következtetni, hogy a terhelt a cselekményre vonatkozó kérdésre tudatosan hamisan válaszolt. Ez a [...] megközelítés a vizsgálónak legfeljebb ösztönszerű, míg a bíróságnak semmilyen lehetőséget nem enged annak megvizsgálására, hogy a teszteljárás a konkrét esetben helyénvaló eredményekhez vezetett. Egyébként is, a kontrollkérdés eljárás elméleti kiindulópontjai és összefüggései sem bizonyítottak tudományosan. Ellene hat az is, hogy nincs lehetősége a vizsgálónak a vizsgálat folyamatának objektív felülvizsgálatára, emiatt [...] különösen azt nem tudja megvizsgálni, hogy a kontrollkérdések kiválasztása és megfogalmazása a módszertani megközelítésnek megfelelően sikerült, tehát, hogy a terhelt személyére és az egyedi cselekményre méretezték. Különösen a bíróságnak nincs lehetősége ennek megfelelő kontrollra, el kell fogadnia a vizsgálati eredményeket anélkül, hogy ezeket értené és felülvizsgálná, így a büntetőeljárás szerint kizárólag őt megillető kompetenciát nem tudná sajátjává tenni, egyidejűleg nem tudna megfelelni annak a feladatának, hogy saját és végső felelősségű döntést hozzon. Mivel a kontrollkérdés eljárás koncepciószerűen nem alátámasztott és működési módja nem ellenőrizhető, az alkalmazásával nyert eredménynek nincs bizonyító ereje. [...] A cselekményismeret eljárás szükségszerűen előfeltételezi, hogy a végrehajtása előtt a terhelt számára cselekményrészletek nem váltak ismertté, mert egyébként a döntő orientációs reakciók a nem elkövető esetében is várhatók. Ebből adódóan ez a vizsgálati módszer az StPO [...] értelmében teljesen alkalmatlan, tehát ha a terhelt már ismereteket szerzett az ellene felhozott gyanúról és az arra vonat-*

kozó nyomozati eredményekről. A cselekményismeret eljárás alkalmazása a bírósági tárgyalás idején az általános felfogás szerint emiatt nem alkalmazható. Ennek megfelelően az elutasított bizonyítási indítvány idejében kizárt volt az, hogy a vádlott által poligráfos vizsgálat segítségével óhajtott bizonyítás használható eredményt hozhatott volna, hiszen már többféle módon konkrét ismereteket szerzett az ellene emelt vádakról. A kifejtettek szerint a vádlott által indítványozott poligráfos vizsgálat mindenféle bizonyító erő nélküli eredményhez vezetett volna.”

A szövetségi bíróság döntése bizonyítás eredményeként született, végkövetkeztetése egyértelmű, azonban mégis több egyet nem értést tartalmazó írás látott napvilágot.

A problematikával legbehatóbban foglalkozó szakemberek (Holm Putzke, Jörg Scheinfeld, Gisela Klein, Udo Undeutsch) 2009-ben közös tanulmányban¹⁴ állították a szövetségi bíróság álláspontjának helytelenségét. Kifejtették: a legfelsőbb bírói diktátummal ellentétben áll némely ügyészségnek az a gyakorlata, hogy lehetővé teszi a poligráfos vizsgálatot, és a további eljárását annak eredményétől teszi függővé, sőt néha a nyomozást meg is szünteti. Megfigyelésük szerint a bíróságok ítéletei általában nem állnak szemben a poligráfos vizsgálat eredményével, de jellemző, hogy a vizsgálati eredményeket csak közvetetten használják fel: azért így járnak el, hogy az ítéleteik ne legyenek támadhatók. A legújabb tudományos módszerekkel és kutatási eredményekkel próbálták igazolni, hogy a poligráfos teszt megbízható és a szövetségi bíróság álláspontja téves. Szerintük az 1954 utáni 55 éven keresztül a fiziopszichológiai vizsgálat eredményét mindig helytelen érveléssel vették el és jogállami értelemben elfogadhatatlan a tragédia megismétlődése, vagyis, hogy „független és saját ítéletalkotásra kötelezett bírák a legfőbb bírói jogalkalmazás időközben tudományosan megcáfolt érvelését és meghaladott premisszáit vakon és saját ítéletalkotás nélkül átvegyék. [...] Az StPO 244. § (3) bekezdés második mondat már nem lehet normatív alapja a terhelt által óhajtott poligráfos vizsgálat elutasításának. Éppen itt az ideje annak, hogy legalább a terhelt által megkívánt poligráfos vizsgálat eredményének [...] bizonyító erőt tulajdonítsanak.” Javasolták, hogy a gyanúsítottak a vizsgálatnak vessék magukat alá, mert a tapasztalatok azt mutatják, hogy a nyomozó hatóságok az eredményei iránt pozitív hozzáállást tanúsítanak és sok esetben megszüntetik a nyomozást. Ha a bíróság a főtárgyaláson elutasítja a mentő vizsgálat eredményének figyelembe vételére, illetve a vizsgálatot vég-

¹⁴ Polygraphische Untersuchungen im Strafprozess. Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft, Nr. 121, Heft 3, 2009, S. 607–644.

ző szakembernek a meghallgatására vonatkozó indítványt mint „teljesen alkalmatlant”, akkor indítványozni kell a szakértő meghallgatását annak a bizonyítására, hogy a tudomány állása 1998 óta alapvetően megváltozott: az ilyen indítványt ugyanis nem lehet elutasítani.

Stefan Seiterle ellenvéleménye szerint¹⁵ is régóta próbálják a hazugságvizsgálót a büntetőperben Németországban is alkalmazni, a szövetségi bíróság azonban 1954-ben megtiltotta még arra az esetre is, ha a vádlott a teszthez hozzájárult, és sajnos az indokolásból nem tűnik ki, miért nincs jelentősége a beleegyezésnek. A szövetségi bíróság új döntése kritikusán szemlélendő, mert a korábbi nézettel szemben túl radikális, valamint teljesen figyelmen kívül hagyja a következő problémát: hogyan értékelendő, ha a vádlott nem hagyja magát tesztelni? Ez nem utalás a bűnösségére? A szövetségi bíróság a problémát egyszerűen megoldotta az értékelési tilalommal. A teszt alkalmasságának megítélésben sem értett egyet a főbírósággal, ugyanis kétségtelen, hogy „[...] valóban sok kritika ismert a kutatásból: a kontrollkérdésteeszt koncepciója éretlen és nem tipizálható, a tesztek esetleg manipulálhatók, a laboratóriumban nyert eredmények nem vetithetők a valóságra. Mindezek többé-kevésbé meggondolandó aspektusok, de figyelmen kívül hagyják az eljárásjogot, mert az StPO [...] szerint egy bizonyítási eszköznek teljesen alkalmatlannak kell lennie ahhoz, hogy a bíróság a bizonyítási indítványt elutasíthassa. A helyes értelmezés szerint ez azt jelenti, hogy gyakorlatilag kizártnak kell lennie annak, hogy egy bizonyítási eszköznek legyen valamilyen bizonyítéktartalma, de nem éppen erről van szó, ismerte azt a számtalan tanulmányt, amelyek a kontrollkérdésteeszt megbízhatóságát igazolják.”

Ezzel szemben kisebbségben vannak azok a szerzők, akik – igaz, részletesebb indokolás nélkül – a főbíróság nézetét helyesnek találták. Így például *Fezer* szerint¹⁶ „a szövetségi bíróság több oldalas álláspontja meggyőző. Ezzel a téma a büntetőeljárás számára hosszú időre eldőlt.”

A szövetségi bíróság az álláspontja elleni kritikákra tekintet nélkül hozta meg 2010. november 30-án az 1StR 509/10 számú határozatot¹⁷. A felülbírált ügyben eljáró bíróság a vádlottat emberölés miatt ítélte el, az eljárása során elutasította a védő poligráfos vizsgálat engedélyezésére vonatkozó bizonyítási indítványát. A főbíróság indokolása szerint helyesen történt az indítvány

15 <http://www.lto.de/recht/hintergruende/h/luegendetektor-im-straftprozess-weit-entfernt-vom-einblick-in-die-seele/>

16 Gerhard Fezer: Die Rechtsprechung des BGH zum Strafverfahrensrecht seit 1995 – Teil 1. Juristen-Zeitung, 2007, S. 665–666.

17 <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&sid=f011a5bef8009990f813ff68b2952db3&nr=54661&pos=0&anz=1>

elutasítása, mert az IStR 156/98 számú döntésben a poligráffal szemben felhozott ellenérvek változatlanul érvényesek. „*Emiatt még annak sem lenne jelentősége, ha helyes lenne a jogorvoslatot előterjesztő azon nézete, hogy időközben kielégítően széles adatbázis támasztja alá a poligráf eszközzel mért testi reakciók és egy bizonyos magatartás összefüggését. Azonban nem erről van szó. Ehhez nem elegendő a fellebbező által felvezetett, 65 kísérleti személyel végzett szimulációs vizsgálat sem.*”

Thomas Koll¹⁸ kritikája szerint a szövetségi bíróság álláspontja több okból sem érthető. Egyik hivatkozása ugyanis az, hogy a tudományos alapmunka nem kielégítő és a módszer hibakvótája túl nagy: e mérce szerint azonban számtalan egyéb tudomány és módszer eredményét kellene teljesen alkalmazatlan bizonyítási eszköznek tekinteni, ezt az elvet azonban a jogalkalmazás egyetlen más helyen sem követi, sőt bizonyító erőt tulajdonít az olyan módszereknek is, amelyeknek nagy hibaesélyük van, a poligráfhoz kapcsolódóan is fejlődés történt az elmúlt évek kutatásaiban, amelyeket a bíróság döntése figyelmen kívül hagyott.

Holm Putzke is éles hangvételű bírálat tárgyává tette¹⁹ a főbíróság álláspontját. Az utolsó döntéshez kapcsolódóan kiemelte, hogy az első büntetőtanács fáradozásai kimerültek a korábbi döntésre hivatkozásban, a hatmondatos megfogalmazása nem éri el a szükséges indokolási színvonalat, továbbá az érvek a tudomány „akkori” színvonalára vonatkoznak, pedig időközben eltelt tizenkét év, amely alatt a kutató tudomány sokat fejlődött.

A szövetségi bíróság 2003-as kísérlete a jogegység kialakítására a civiljog területén

A szövetségi bíróság 1998-as döntései a legkevésbé sem oldották meg a bírósági jogalkalmazás problémáit, azok más ügyekben nem kötelező jellegűek, azokat egyébként is büntetőügyekben hozták meg, és emiatt lezáratlan maradt a poligráf egyéb jogterületeken történő alkalmazását érintő vita is. Ettől vezérelve a szövetségi bíróság VI. Civil Tanácsa a 2003. június 24-én meghozott VI ZR 327/02 számú döntésében²⁰ leszögezte: „*A szövetségi bíróság bün-*

¹⁸ Thomas Koll ügyvéd, a Kölni Egyetem munkatársa. <http://blog.ra-koll.de/2014/07/29/1gendetektorgeht-doch/>

¹⁹ Holm Putzke a Passaui Egyetem tanára. http://www.zjs-online.com/dat/artikel/2011_6_504.pdf

²⁰ <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&sid=5b5e60467df05cd2a06faf0c24f4110e&nr=26601&pos=0&anz=1>

tetőtanácsainak jogalkalmazása által a civil eljárás területén is a legmagasabb bírói szinten tisztázott, hogy a kontrollkérdés eszközével és – mindenképpen, ha a bizonyító fél a teszt időpontjában a vizsgálati eredményekről már tudomással rendelkezett – a cselekményismeret teszt által fogatosított poligráfos vizsgálat (hazugságdetektor) eredménye teljesen alkalmatlan bizonyítási eszköz.”

A döntés alapját képező ügyben a felperes beperelte az apját szexuális cselekmények miatt. Állítása szerint az alperes 1985 és 1997 között több esetben megerőszakolta. A felperes 1997 augusztusában feljelentést tett, és az alperest öt év szabadságvesztés-büntetésre ítélték, az ez ellen bejelentett jogorvoslat eredménytelen maradt. Az alperes a polgári perben is vitatta a felperes állításait, és előadott egy fiziopszichológiai szakvéleményt, amelyet az állítása szerint poligráffal készítettek és amelyből az ártatlansága adódik. A bíróság a felperesnek fájdalomdíjat ítélt meg, valamint megállapította az alperes helytállási kötelezettségét valamennyi, a cselekménnyel okozott anyagi és nem anyagi kárért. Az ezzel szemben bejelentett fellebbezést elbíráló másodfokú bíróság elutasította az alperesnek a poligráfteszt beszerzésére és a pszichológusnak a poligráfteszt végrehajtásának bemutatása céljából történő meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványát azzal az indokkal, hogy a poligráfos vizsgálati módszerekből a válasz valóságtartalmára nem vonhatók kielégítően megbízható következtetések.

A harmadfokon eljáró főbíróság kifejtette: a szövetségi bíróság már eldöntötte a vita tárgyát képező lényeges kérdéseket, és utalt az IStR 156/98 számú döntésére. *„A polgári eljárásban is a bíró elutasíthat bizonyítási indítványt bizonyítékjogi okokból. Ennek során hivatkozhat az StPO 244. § (3) bekezdés előírását tartalmazó évtizedes jogalkalmazásra. Eszerint egy bizonyítási indítványt többek között akkor utasíthat el, ha a bizonyítási eszköz teljesen alkalmatlan. [...] Azt követően, hogy a szövetségi bíróság büntetőtanácsai fiziopszichológiai bizonyító erő értékeléséhez kapcsolódó tudományos szakvélemény alapján ezt a vizsgálati módszert teljesen alkalmatlannak tekintették, nem világos, hogy a civil eljárásban miért lehetne más eredményre jutni. A civilperben a bizonyítási eszköz alkalmasságához ugyanazok a követelmények támasztandók, mint a büntetőperben. Ha egy bizonyítási eszköz tudományosan bizonyított okokból a büntetőperben bizonyításra alkalmatlannak tekintendő, ez ennek megfelelően vonatkozik a bizonyításra a civilperben. Az alperes jogorvoslata nem hivatkozik új ismeretekre, amelyek a szövetségi bíróság büntetőtanácsai [...] döntéseit megkérdőjeleznék.”*

A szövetségi bíróság álláspontjának elfogadása jelenik meg a kamarabíróság jogalkalmazásában is. „A járásbíróság helyesen mérsékelte a költséget a szakértő igénybe vételével felmerült költséggel. Ezt a költséget a költség szabályzati törvény 16. §-a²¹ szerint nem lehet az apára terhelni, mert helytelen ügyintézés miatt keletkezett, helyes ügyintézés esetén nem merült volna fel. Helytelen ügyintézés esete áll fenn ebben az értelemben akkor, ha a bíróság egyértelmű törvényi előírásokat szegett meg és ez okvetlenül felismerhető. Ez vonatkozik annak a bizonyításnak a költségére is, amely törvényellenes, nyilvánvalóan felesleges, vagy alkalmatlan eszközökkel fogatosítja. Erről van szó a szakvélemény beszerzéséhez kapcsolódóan a bizonyítás 2003. december hónapban történt elrendelésének időpontjában is egyértelműen felismerhetően. A szakértő a járásbíróság felhívására poligráf alkalmazásával készített szakvéleményt. Helyesen állapította meg a járásbíróság, hogy alkalmatlan bizonyítási eszközről van szó.”²² Hivatkozott a szövetségi bíróság büntetőtanácsainak joggyakorlatára és kiemelte, hogy indokolatlan ettől eltérni a civilperben, más tartalmú döntések az 1998. december 17-én meghozott döntés előtti időkből ismertek. „Az ügyiratból nem állapítható meg, hogy a járásbíróság ettől a jogalkalmazástól tudatosan, védhető más jogfelfogás miatt tért el, sőt erre a jogalkalmazásra történt utalás után nyilvánította ki, hogy a szakvéleményt nem akarja értékelni.”

A Bautzeni Járásbíróság kiemelkedő jelentőségű, 2013-as ítélete

A Bautzeni Járásbíróság 2013. március 26-án hozta meg a korszakalkotónak tartott, a tanulmány bevezető részében a poligráf vizsgálat eredményének értékelhetőségéhez kapcsolódóan megállapított kritériumokat tartalmazó ítéletét.

A vádlott tagadta a bűncselekmény elkövetését, védekezése szerint a felelősé azért vádaskodik, mert a válást tervezte, és az erőszakos közöszlés valót-

21 A hivatkozott költség szabályzati törvény már nem hatályos, 2013. július 23-tól felváltotta a bírósági és közjegyzői költségekről szóló törvény. <http://www.gesetze-im-internet.de/gnotkg/BJNR258610013.html> Az új törvény 21. §-a a korábbi törvény 16. §-ával egyezően írja elő, hogy „Nem érvényesíthető az a költség, amely az eljárás tárgyának helyes intézése esetén nem keletkezett volna”.

22 A kamarabíróság Berlin tartomány legmagasabb szintű bírósága (Oberlandesgericht). Jelzett döntése a 19WF 136/10, 2010. július 9. http://www.jusmeum.de/urteil/kg_berlin/0487e8d941835f575426d363dec02c8bad79348d4d96940d2909eb627d069a4e

lan állításával akarta megszerezni a gyermekük feletti szülői felügyeleti jogot. A tárgyaláson a sértett a mentességi jogával élve megtagadta a vallomás tételét, de a bíróság értékelte a vádlott védekezését, a közvetett tanúk vallomásait, továbbá az okirati bizonyítékokat, amelyek alapján kételye támadt a vádlott bűnösségét illetően. Mindezeken túlmenően mérlegelte a pszichológus szakértő által a büntetőüggyel egyidejűleg folyamatban lévő eljárásban az ugyan-ezen bíróság családjegyben eljáró tanácsának adott szakvéleményt is.

Utalt Lengyelország joggyakorlatára, amelyben a poligráfot a büntetőeljárásban hosszabb ideje használják, említette, hogy Németországban különösen a családjogban a bíróságok a gyermekkel való kapcsolattartás tárgyában hozott döntésekben a fiziopszichológiai kikérdezés eredményét megengedett bizonyítéknak tekintik (utalt három ilyen bírósági döntésre is), továbbá felhívta a szövetségi alkotmánybíróság gyakorlatát is. Kiemelte, hogy a szövetségi bíróság a poligráfos vizsgálatot csupán a vizsgálati eredmények érvényessége okából tekinti alkalmatlan bizonyítási eszköznek, és az eljárást a fiziopszichológiai vizsgálat keretében fogantatosított kontrollkérdéseken keresztül kritizálja. Szembeállította a főbíróság 1StR 156/98 és 3StR 236/98 számú döntéseit a tekintetben, hogy az előbbiben már nem tartotta döntő jelentőségűnek az utóbbiban kiemelt azon aspektust, hogy a vizsgált személy feltételezése szerint egy számára kedvezőtlen eredményt ugyanúgy figyelembe vesznek, mint egy kedvező eredményt, és ezért a megbízható eredmények eleve kétségesek.

Foglalkozott a bizonyítékok szabad értékelésével is. *„Mert a bizonyítékok értékelésének keretében a bíróságnak egyébként is megvan a kötelessége, hogy a bizonyítékokat teljeskörűen értékelje, és különösen egy szakértői vélemény esetén, bármilyen jellegű is legyen az, nem kizárólag [...] a szakértői véleményt összefoglaló végeredményt értékelje, hanem behatóan foglalkozzon a szakértői bizonyíték módszerével és létrejöttével. Ugyanez irányadó a tisztán vallomáspszichológiai szakértések, vagy balesetanalitikai vizsgálatok megítélésénél. E háttérrel érthetetlen, hogy miért kellene [...] ezt a kiegészítő gyanújelforrást figyelmen kívül hagyni. A szabad bírói bizonyítékértékeléssel nem egyeztethető össze az, hogy egy tudományos módszer a gyakorlatban a valószínűség csupán egy bizonyos fokától tekinthető használhatónak, vagy használhatatlannak. Így a poligráf alkalmazásával nyert fiziopszichológiai vizsgálatot nem lehet eleve az StPO 243. § (3) bekezdés második mondata értelmében vett teljesen alkalmatlan bizonyítási eszköznek tekinteni. Nem csupán érthetetlen, hanem a bizonyítékjog kérdésében a jogrend egységességét állítja fejre az, hogy a családjog területén a poligráf nem csupán megenge-*

dett, hanem bizonyító erővel is rendelkezik, a büntetőeljárásban azonban kétségbe vonják az érvényességét. A különböző eljárási formákban a bizonyítás különböző lényegű lehet, azonban egy bizonyítékot bizonyos eljárásokban hiányzó érvényesség miatt nem lehet alkalmatlannak tekinteni, ha ezt a körülményt más eljárási fajtákban [...] nem vitatják."

Érvelése szerint a szakértő bemutatta az általa használt gép működésének lényegét, elmagyarázta, hogy a feltett kérdés valótlan tagadása esetén a rögzített fiziológiai reakciók jelentősen különböztek a nem a tárgyhoz tartozó, valószínűleg megfelelően megválaszolt kérdésekre vonatkozó reakcióktól. „Ezen előtesztelés keretében a szakértő megállapította, hogy a két vizsgált személy reakciói az azt követő, az esetre vonatkozó teszt során egyértelműen értékelhetők az adott válaszok valótlanságát vagy valóságát illetően. Ez érthető, arra a benyomásra is tekintettel, amelyet a bíróság saját maga is nyerhetett a vizsgálat során alkalmazott poligráf bemutatásakor. [...] a szakértő érthetően ábrázolta, hogy a vádlott esetében elért teszteredmények alapján igen nagy valószínűsége van annak, miszerint a vádlott valamennyi, a gyanúra vonatkozó kérdést a valóságnak megfelelően válaszolt meg. Gi. K. pszichológus megállapításai érthetőek, sokrétűek, eredményükben az előre meghatározott feltételek mellett értékelhetők, magyarázatai nem tartalmaztak ellentmondásokat és nem ütköztek gondolati törvényekbe. A szakértő részletesen és érthetően mutatta be a vizsgálat során alkalmazott eljárási módot. A vádlott és a sértett poligráf vizsgálatánál alkalmazott műszert bemutatta, és az eljárás tudományos alapjait is elmagyarázta. A megállapítások megengedik a bíróságnak azt a biztos következtetést, hogy az akaratlan testi reakciók »Bio-Feedback«-et képeznek a feltett kérdésekre. A bíróság ezért aggálytalannak találta azt, hogy a szakértő megállapításait a saját bizonyítékértékelése keretében elfogadja. A bíróságnak az eljárás során már egyébként is megállapított, a vádlott bűnösségére vonatkozó kételyeit Gi. K. pszichológus a fiziopszichológiai vizsgálatával tartósan megerősítette. [...] (A vádlottat) ezért fel kellett menteni."

A német büntetőjog területén működő szakemberek lelkes elismeréssel üdvözölték és elemezték a Bautzeni Járásbíróság ítéletét.

Holm Putzke az ítéletnek rendkívül nagy jelentőséget tulajdonított. Írásának²³ lényege: akit Lengyelországban vagy Belgiumban alaptalanul megvádolnak, oka van nem teljesen elcsüggedni, mert lehetősége van magát poligráf vizsgálatnak alávetni. Az ottani igazságszolgáltatás a mentő eredményt mint minden más bizonyítási eszközt figyelembe veszi, kritikusan megvizsgálja és a

²³ <http://www.holmputzke.de/index.php/kontrovers/test>

többi mentő és terhelő bizonyítékkal összefüggésben mérlegeli. Kevesebb oka van bizakodásra annak, aki hasonló szituációban találja magát Németországban. Ami lengyel és belga bírónak megengedett, azt a szövetségi bíróság az alárendelt bíróságok német bíróitól makacsul megtagadja. Ugyanakkor a poligráfos vizsgálat nyereség lenne a sértetteknek, a vádlottaknak, a bűnüldöző hatóságoknak és az igazságszolgáltatásnak egyaránt. Nem is olyan gyakran előfordul – ezt mutatják gyakorló poligráf szakértők tapasztalatai –, hogy főleg azokban az eljárásokban, amelyek tárgya szexuális bűncselekmény, a terheltek negatív teszteredmény után beismerő vallomást tesznek. Egyébként is érthetően, hogy vélhető áldozatok a vallomásukat pszichológiai szakvéleménnyel miért tehetik hihehetőbbé, ha ugyanez a poligráfos vizsgálat segítségével nem illeti meg a terhelteket, jöllehet ezek jóval megbízhatóbbak. Mindazonáltal a terhelteknek nem kell visszariadniuk attól, hogy alávéssék magukat poligráfos vizsgálatnak és a mentő eredményt az ügyész vagy a bíróság elé terjesszék. A szövetségi bíróság álláspontja ellenére egyre több bíróság ismeri el a poligráfos vizsgálat bizonyító módszerét. Így írt jogtörténetet a Bautzeni Járásbíróság, mind családügyi, mind büntetőbírósággént.

Thomas Koll szerint²⁴ a járásbíróság döntésének érdekessége a választott indokolás, a bizonyítékok szabad értékelésének egyértelmű előtérbe helyezése, a poligráf német büntetőperbeni alkalmazása körüli vita valamennyi jelentős pontját érinti, egyértelműen mutatja, hogy a hazugságvizsgálat a német büntetőperben alkalmazható. „*A poligráf sok esetben az utolsó esélye a vádlottaknak és a védőnek a fegyverek egyenlőségére, főleg, ha vallomáspszichológiai szakvélemények állnak rendelkezésre a vádlottak terhelő vallomásokhoz kapcsolódóan.*” Kiemelte az ítélet azon egyik lényegét, hogy elutasítja szövetségi bíróság általi beavatkozást a perbíróság szabad bizonyítékértékelésébe.

Christoph Nebgen kiemelte²⁵, hogy a Bautzeni Járásbíróságon két olyan ítélet született, amelyek az eddigi jogalkalmazás ellenére a hazugságvizsgáló mellett szálltak síkra. Őhaja szerint: akit bűncselekmény elkövetésével gyanúsítanak meg, annak ezt követően talán jobb lehetőségei lesznek arra, hogy hazugságvizsgálóval mentse magát.

*Martin Rademacher*²⁶ is nagy jelentőségűnek tartotta a járásbíróság ítéletét, annak ellenére, hogy a jogalkalmazásban még mindig a szövetségi bíró

24 <http://blog.ra-koll.de/2014/07/29/lugendetektorgeht-doch/>

25 Christoph Nebgen hamburgi ügyvéd, a *Focus* folyóirat értékelése szerint 2013-ban és 2014-ben Németország egyik „top ügyvédje” http://www.anwalt.de/rechtstipps/der-luegendetektor-im-straftprozess_052179.html

26 Martin Rademacher düsseldorfi ügyvéd. <http://www.rademacher-rechtsanwalt.de/luegendetektor.html>

ság jogalkalmazása dominál. Mindamellett felhívta a figyelmet arra is, hogy a poligráf jelentőségét a járásbíróság büntetőítélete ellenére nem szabad túlértékelni, mert a tárgyalta ügyben más különleges körülmények is fennálltak: a vád a feleség terhelő vallomásán alapult, aki azonban a tárgyaláson megtagadta a vallomástételt, tehát eleve csak közvetett tanút lehetett kihallgatni, a sértett fotók által dokumentált sérüléseihez kapcsolódó igazságügyi szakvélemény pedig arra az eredményre jutott, hogy a képek a saját maga okozta sérülés tipikus jegyeit mutatják, így már eleve adott volt a vádlottat mentő gyanúok sorozata, amikor a bíróság felhasználta a párhuzamos családjogi eljárásban beszerzett poligráfeszt eredményét.

A Bautzeni Járásbíróság ítéleteinek meghozatala után tovább bomlott a legfelsőbb bírói fórum frontja. Az egyik bíróság családügyi tanácsa a 2013. május 14-én meghozott döntésében megállapította, hogy a gyermek feletti felügyeleti és a gyermekkel való kapcsolattartási eljárásban a poligráf igénybevételel fogatosított vizsgálat alkalmas az ártatlan személy mentésére. A fellebbezésre eljáró tartományi legfelsőbb bíróság a 2013. december 5-én meghozott döntésében ezzel egyetértett.²⁷

Zárásgondolatok

Látható, hogy Németországban rendkívül változatos a bírósági gyakorlat a poligráf jogalkalmazásban betöltött szerepéhez kapcsolódóan. Megfigyelhető, hogy a legfelsőbb bírói fórum büntetőtanácsai 1954-től – igaz, jelentősen eltérő indokolással – változatlanul tartják magukat a poligráf eredményének tiltott bizonyítékként történő értékeléséhez, amihez a legfelsőbb bírói fórum civil tanácsa is csatlakozott. Ezt az álláspontot az alsóbb szintű bíróságok egy része elfogadja, másik része elutasítja, az egyetértő, illetve elutasító bíróságok a német bírósági struktúra mindegyik szintjén megtalálhatók, az elutasítás indokai széles skálán mozognak. A jogelmélet túlnyomó részben, míg a büntetővédők egyértelműen a poligráf alkalmazhatóságáért emelnek szót.

A szövetségi bíróság nézetével szembeni egyértelmű állásfoglalást jelennek a Bautzeni Járásbíróság családjogi és büntetőügyben meghozott ítéletei, ugyanakkor az utóbbiban is fedezhető fel következetlenség, indokolása szerint ugyanis „[...] a családjog területén a poligráf nem csupán megengedett, hanem bizonyító erővel is rendelkezik [...]”, jóllehet ez a megállapítás

²⁷ Oberlandesgericht Dresden, 21UF 787/12. Említve a 23. lábjegyzetben jelzett írásban.

egyértelműen ellentétben áll a már említett civiljogi főbírói döntéssel²⁸, amelyet – a Bautzeni Járásbíróságon – az ítéletet hozó büntetőbíró biztosan ismert; az indokolás ellentmondásosságának oka nem tárható fel. Érdekes lenne a szövetségi bíróság e konkrét ügyet érintő álláspontját megismerni, erre azonban nem nyílik lehetőség: a Bautzeni Járásbíróság igazságügyi főtitkárának jelen tanulmány szerzője részére adott tájékoztatása szerint az ítélet első fokon jogerőre emelkedett.

Aggálytalanul leszögezhető tehát, hogy a poligráf alkalmazása körüli jogalkalmazási vita korántsem ért nyugvópontra Németországban (sem).

28 <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&sid=5b5e60467df05cd2a06faf0c24f4110e&nr=26601&pos=0&anz=1>